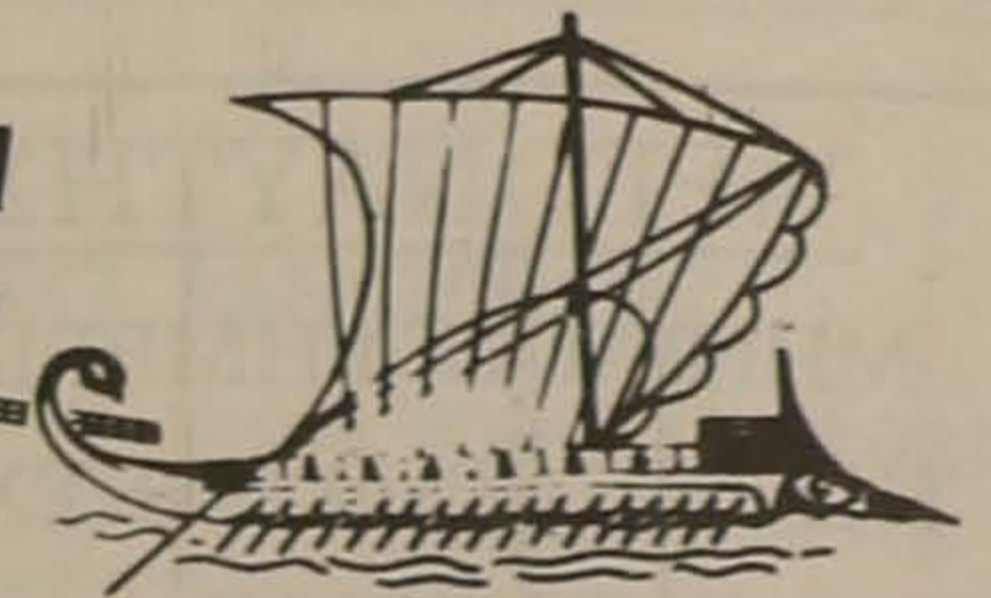

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Αρ. Φύλλου 31

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΧΟΡΤΟΘΕΡΤΣ 1991

Επιστολή που φέρνει στη μνήμη ένα μεγάλο βάρδο της Ποντιακής Οικογένειας

ΚΑΤΙΝΑ - ΛΙΚΑΤΕΡΙΝΗ χήρα ΧΑΡ. ΚΙΑΓΧΙΔΗ
Ολύμπου 78
546.31 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Θεσ/νίκη 29.7.1991

Προς

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βεροίας και τη Σύναξιν της Εφημερίδος "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

Εις Βέροϊαν

Αξιότιμοι Κύριοι, αγαπητοί συμπατριώται,

Κατ' αρχήν επιθυμών να σας εκφράσω τα θερμά μου συγχαρητήρια για την ποικίλη και πολύμορφη δραστηριότητα της Ευξείνου Λέσχης Βεροίας και την απόφασή σας να εκδώσετε την εφημερίδα "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" δημοσιογραφικό όργανο της Λέσχης, δια μέσου των στηλών της οποίας προβάλλονται κατά τον καλύτερον τρόπον οι δραστηριότητες τόσο της αγαπητής Λέσχης Βεροίας, όσον και των άλλων Ποντιακών Σωματείων και αποτελεί το καλύτερον μέσον επικοινωνίας και γνωριμίας μεταξύ όλων, με προβολή των προβλημάτων που απασχολούν τον Ποντιακόν κόσμον.

Με ιδιαίτερη συγκίνηση εδιάβασα στις στήλες της αγαπητής εφημερίδος "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ", φύλλο Νο 30 και ειδικότερα στη στήλη που γράφει για την ιστορία της Ευξείνου Λέσχης Βεροίας, για την διάλεξη που έγινε στις 30.3.1969 από την Ευξείνου Λέσχη Βεροίας με ομιλητή τον αείμνηστο σύζυγό μου ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΚΙΑΓΧΙΔΗ. Με την ανάγνωση της σχετικής στήλης πήγα 23 χρόνια πίσω, ενεθυμήθην τον ενθουσιασμό και τις συγκινήσεις του ακροατηρίου αυτής της διαλέξεως και επόμενο ήτο να κλάψω. Σας ευχαριστώ και σας συγχαίρω, ευχόμενη πάντοτε πρόοδο και επίτευξη των ευγενών στόχων σας.

Με εξαιρετική εκτίμηση
Κατ. Χαρ. Κιαγχιδίου

Σημείωση "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ": Ο αείμνηστος Χαράλαμπος Π. Κιαγχιδής υπήρξε ο μεγάλος πνευματικός βάρδος της ποντιακής οικογένειας. Ολόκληρη η ζωή του υπήρξε μία προσφορά στη διατήρηση και συνέχιση της Ποντιακής Ιδέας. Αιωνία ας είναι η μνήμη του αείμνηστου ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Π. ΚΙΑΓΧΙΔΗ.

ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Στηγμώτυπο από την επίσκεψη που πραγματοποίησε στις 19/7/91 η Νομάρχης Ημαθίας κ. Φανή Παρτσαφυλλίδου στις παιδικές κατασκηνώσεις της Ε.Λ.Β.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αργοναύτης" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παρβανάω σκοπό.

ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ Δ.Σ. Π.Ο.Π.Σ. ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

Το Σάββατο 10-8-91 και από 11 π.μ. και μέχρι 3 μ.μ. πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα δεξιώσεων της Ε.Λ.Β. Βεροίας Τακτική Συνεδρίαση του Δ.Σ. της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων, σύμφωνα με το καταστατικό της.

Στη συνεδρίαση παραβρέ-

θηκαν εκτός από τα μέλη της Π.Ο.Π.Σ. και μέλη του Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. Βεροίας, καθώς και άλλα απλά μέλη της Λέσχης.

Στο τέλος της συνεδρίασης το Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. παρέθεσε γεύμα στους φιλοξενούμενους μέσα σε μία ατμόσφαιρα εγκαρδιότητας.

Ακόμα θα πρέπει να λε-

χθεί ότι, η απόφαση της Διοίκησης της Π.Ο.Π.Σ. να πραγματοποιήσει συνεδρίασή της εκτός έδρας, ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη και επίκαιρη, καθώς τα προβλήματα που απασχολούν τα Ποντιακά Σωματεία είναι πολλά και απαιτείται η από κοινού ενημέρωση και συνεργασία.

"Χαίρε του Θεού η Μητηρ, χαίρε των Ελλήνων η μάνα, χαίρε του Πόντου η Παντάνασσα! χαίρε Παναγία Σουμελά!"

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Κάθε χρόνο αναβιώνει μία μακρυνή δοξασιά κι ένας θρύλος του ποντιακού κόσμου και της ορθοδοξίας, το δεκαπενταύγουστο στην Παναγία Σουμελά.

Στις 15 Αυγούστου η καρδιά των Ποντίων χτυπάει όπως τότε στο πατριαρχικό μοναστήρι του όρους Μελά του Πόντου. Οι ξεριζωμένοι Πόντιοι δίνουν φέτος το 1579 βροντερό "παρών" τους, συνεχίζοντας έτσι μία παράδοση αιώνων, που μεταλαμβάνεται από γενιά σε

γενιά.

Η ιστορική και θαυματουργική εικόνα της Παναγίας Σουμελά, που τη φιλοτέχνησε ο Ευαγγελιστής Λουκάς και την οποία πριν τριάντα εννέα χρόνια εναπόθεσε η νοσταλγία κι η πίστη των Ποντίων εκεί πάνω στο Βέρμιο, στο νέο θρονί της αποτελεί για τον Ποντιακό ελληνοισμό σύμβολο ιερό και εθνικό λιμάνι ελπίδας, τροφός και φρουρός ελπίδων και παραδόσεων.

Η Καστανιά Βερμίου από

τότε που στήθηκε η Σκηνή για να φυλάττει το ιερότερο κειμήλιο του ποντιακού ελληνοισμού και το αγνότερο σύμβολο του τριπύχου του, που είναι η θρησκεία, η πατρίδα κι η παράδοση έχει καταστεί η Νέα Σιών της Βορείου Ελλάδας.

Το ανέσπερο φως της Μεγαλόχαρης, το μοσχολίβανο που καίει εμπρός στην πάνσεπτη εικόνα αναζωογονούν και πάλι ιερές εμπνεύσεις, ευλαβείς στοχασμούς και θείους οραματι-

σμούς.

Η πάλαι ποτέ Αθηνιώτισσα, η μετέπειτα Σουμελιώτισσα και σήμερα Μακεδονίτισσα δεχεται και πάλι τον ευλαβικό ασπασμό και δονεί την ψυχή και τη σκέψη του Ποντιακού Λαού, σε οποιαδήποτε γωνιά της γης κι αν βρίσκονται.

Προσέρχονται όλοι, έστω και νοερώς, στη μεγάλη γιορτή της, για να αναπνεύσουν τη ζωογόνο αύρα του Βερμίου, πανόμοιας με την αύρα του όρους Μελά του Πόντου.

Η ασίγαστη νοσταλγία βρίσκει τη θεραπεία της. Οι δεκάδες χιλιάδες προσκεκλημένοι αναβαπτίζονται στην κολυμβήθρα των πατροπαράδοτων ηθών και εθμών και συμπροσεύχονται "...Υπέρ των αδελφών ημών Ποντίων των από αιώνων απανταχού, υπέρ Πίστewας και πατρίδος πεσόντων, υπέρ των μαρτυρησάντων, σφαγιασθέντων, καέντων, απαγχονισθέντων, εν εξορία και φυλακαίς θανόντων...". Και ακόμα "...Υπέρ των σσιδήμων

πρώτων κτητόρων και των νέων...". Κι ύστερα μαζί με τους ιερείς και τους ψάλτες ψάλλουν το "Αιωνία αυτών η μνήμη!".

Σε τέτοιες στιγμές τα μάτια αστράφτουν δάκρυα...

Η Παναγία Σουμελά, που ήταν το πιο σπουδαίο ιερό προσκύνημα της Ανατολής, στάθηκε προστάτισσα, φρουρός και κιβωτός των πατροπαράδοτων και καταφύγιο σωτηρίας του καταδιωγμένου Ποντιακού ΕΛ-

ληνισμού από την ανθελληνική μανία και την αντιχριστιανική υστερία των Τούρκων. Από το νέο της παλάτι σήμερα, που το ίδρυσε η λατρεία, ο πατριωτισμός και η νοσταλγία των Ποντίων ανήκει πια στο Πανελλήνιο κι ειδικά στη Μακεδονία.

Η Παναγία Σουμελά ως Μακεδονίτισσα πλέον, θα φρουρεί την "ξακουστή του Αλεξάνδρου χώρα" από κάθε εχθρό και πολέμο.

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ

ΒΕΡΟΙΑΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"

ΤΗΛ. 0331/66913 - FAX 0331/66979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δραχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στίλβες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

ΙΕΡΟ ΔΩΡΥΜΑ "ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ"

Θεσσαλονίκη 21-6-1991

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Το Σωματείο "Παναγία Σουμελά" στα πλαίσια των εκδηλώσεων για τα σαράντα χρόνια της ζωής και δράσης του (1951 - 1991) προκηρύσσει στη μνήμη

του ΦΙΛΩΝΑ ΚΤΕΝΙΔΗ

Διαγωνισμό για τη συγγραφή θεατρικών έργων στην Ποντιακή διάλεκτο.

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

Τα χρηματικά βραβεία είναι τα εξής:

Για το Α' βραβείο δραχ. 200.000

Για το Β' βραβείο δραχ. 150.000

Για το Γ' βραβείο δραχ. 100.000

ΟΡΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1. Οι διαγωνιζόμενοι λαμβάνουν μέρος με την υποβολή ενός και μόνον έργου.

2. Οι συγγραφείς πρέπει να γράψουν τα κείμενά τους στο ιδίωμα, της καταγωγής ηρώων του έργου.

3. Τα έργα μπορούν να είναι πολύπρακτα ή τρίπρακτα, δίπρακτα, μονόπρακτα.

4. Τα έργα θα θα πρέπει να σταλούν ταχυδρομικά μέχρι την 21.6.1992 στο Γενικό Γραμματέα κ. Παπαδόπουλο Γεώργιο, οδός Μητροπόλεως, αριθμός 15, Τ.Κ. 546 24, Θεσσαλονίκη, σε δύο αντίτυπα γραφομηχανής ή ένα χειρόγραφο και μία φωτοτυπία του χειρογράφου. Το πλήρες ονοματεπώνυμο με την διεύθυνση κατοικίας και τον αριθμό τηλεφώνου του συγγραφέα συνοποβάλλεται σε σφραγισμένο φάκελλο, πάνω στον οποίο αναγράφεται ο τίτλος του έργου και το ψευδώνυμο του συγγραφέα.

5. Τα έργα που θα υποβληθούν δεν πρέπει να έχουν εκδοθεί, ούτε να έχουν ανεβεί στη σκηνή.

6. Τα έργα που υποβάλλονται δεν επιστρέφονται.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Τ.Υ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Τ.Υ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ανέκδοτα

1. Εφερα δύο

Ο Κοροξενόν ο Μάραντον όντας επολέμανεν ν' εβγάλλεν ασό χαπλις τον ανεπιόν ατ' τον Μήτον, επήρεν έναν οκάν βούτορον και δύο λίρας κ' επήγεν σην Αρδασαν, έβρεν τον Γιαγβέρ εφάντην 'ς σο σπίν' ατ.

- Γιαγβέρ εφέντη, λέει ατον, εού εξέρτς! Σον Θεόν και σ' εσέν επέμινεν τ' ομούτ' ιμ! Εγκα σ' έναν οκάν βούτορον και δύο λίρας να εβγάλλς ασό χαπλις, εκείν' τον ζαντόν τ' εμέτερον!

- Μάραντε, λέει ο Γιαγβέρτς. Ασό "χουριέτ" κί' αδά όλ' οι μαμούρ επαίραν όρκον ρουσφέτια να μη παίρνε. Από 'κι γίνεται!

- Ατό εξέρ' ατο, είπεν ο Μάραντον! Εξέρω ντο εδώκετεν όρκον ασ' έναν λίραν κι αφκά να μη παίρτε και για τ' ατό εφερα σε δύο!

Ο Ζίλλη - Θωμάς

Τ' Αρκονος ο Θωμάς, ασ' σο Ινταλαν τ' Ορτούς, έτονε τρανός τη χωρ' και επίτροπος τ' εκκλησίας. Για να φαίνεται 'ς σον κόσμον κέσ' πολλά δίκαιος και σπλαχνικός, έδεσεν απάν' 'ς σα ποδάρι' ατ' απ' έναν τίζιμ' ζίλλα για να δίν'νε χαπάρι' τα μυρηκάς και φεύ'νε, να μη πατεί ατά!...

Τρία χρόνια έμ' καικά εσοκώσαν τη μουθουκέα τη Παύλ' τον Μανουσάρ', την η-μέραν τ' έρθεν ασ' σην Ορτούν, και επήραν τα δολλάρια τ' εργαζόμενεν δεκαπέντε χρόνια 'ς σην Αμερικην.

Ανακρίσεις απάν' 'ς ανακρίσεις, τιδέν όφελος 'κι έφφραν για το πώς και ποιος εσοκώσαν το χιλακλερον τον Μανουσάρ'.

Αμαν τη δαβόλ' το τ'σ'αρούχ' αγγλήγορα τρυπισκάται! Απάν' 'ς σα τρία χρόνια, από έναν μαρτυρίας 'ς σ' άλλ' τη μαρτυριαν, ευρέθεν ο γανλούς... Ετον εκείνος π' εποί'νεν τον άγιον και τον δίκαιον, έτονε τ' Αρκονος ο Θωμάς!

Για τ' ατό τ' όνομα ατ' επέμ'νεν Ζίλλη - Θωμάς...

Ο Τιαράς

Κάποτε επήεν ο Τιαράς να εσοφολογείται 'ς σο Παπαδόστολον ασ' Ισανάντων. Σίτα έλεγεν έναν τ' αμαρτίας ατ' ετέρνεν ο ποπάς ατ' εμ'εύ'. Ονταν είδε ατον εσοκώθεν έρπαξεν το ραβδίν και χα θα παίρ' ατον 'ς σο ζύλον, είπεν ατον:

- Μη αγλογορής, πάτερ, να έχω την ευχή σ'. Ακ'σον και τα καλά ντ' εποίκα, κι επεκέι ποίσον άμον ντο εξέρ'τς...

Κρωμέτ' κα τραγωδίας

για την Παναγία Σουμελά

- Η Σουμελά η Παναγία έχει μακρέα σκάλας, η κόρ' τινάν εγάπανα έχει μακρέα τοιμας.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιάν έχασα την κλειδί-στα μ',

μάννα, ρούζον κί' αράεφον σ' εμέν κιόρεν νυφί-τοαν.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιάν βαρέα ρούζ' η δύσα,

την κόρ' τινάν εγάπανα ε-ξέβεν σεβατήσασα.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιάν τραγώδα και χαράντας,

εκεί σεβτάδες γίνουσαν καρδιάς καμονάντας.

- 'Α τ' σην σεβτάν ερωώστεσα, εχάλασα την υεία μ',

σ σου Σουμελά την Παναγιάν θ' εφράω λιτανεί-αν.

- Σουμελά λέν την Παναγιάν, πολλά θαυμα-τουργέσασα,

πότε θα στερεών' εμέν την άχαρον την νέισασαν.

- Χαντσούκα, για χαμαίλυ-νον και για θά χαμαίλυνω,

σ σην Παναγιάν ώμνησα ασ' σό νερό σ' νά πίνω.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιάν εχόρτασα έναν κουνόπον,

να αξιών' με ο Θεόν κ' εφτάω εναν μωρόπον.

- 'Σ ση Παναγίας, τ' όνομαν, πίνε και τραγωδούνε,

παίρ'νε και τα μουράτα ατόυν και πολλά χρόνια ζούνε.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιά ετάξα 'ναν κερόπον

να φέρ' κρέμιζ' 'ς σην αγκαλά μ' τ' εμόν το τρυγονόπον.

- 'Σ ση Σουμελά την Παναγιάν επήγα ελειτουργέθα

αρνί μ' εσέν ενούνιζα ούσπου επήγα κ' έρβα.

Λεξιλόγιο

1. αβλαεύω = κωνηγώ
2. αγαλλία = αγαλλίαση
3. αγγεύω = αγγίζω
4. απαλιμίζω = ξαμμυρίζω
5. άπαρος = απένταρος
6. αρομέ = προχθές
7. βουδάς = ζευγολάτης
8. βώκος = ανόητος
9. δώμαν = δωμάτιο
10. έβγαν = τέλος
11. έγενφος = ζυπηνητός
12. εξαγουρεύω = εξομολογώ
13. ευκαιρών = αδειάζω
14. εύλερα = χαλαρά
15. έχτρα = έχθρα

Παιδικά παιχνίδια

του + Στάθη Αθανασιάδη

1. Η Κουσκουτσούρα.

Την έπαιζαν όσες φορές συνέχιζαν βροχερές και ομιχλώδεις ημέρες.

*Οι παίκτες, αγόρια και κορίτσια, έπαιρναν μία παλιά σκούπα, την περνούσαν σ' ένα ξύλο 1,5 έως 2 μέτρα, την σκέπαζαν με παλιά ρούχα. Την κρατούσαν δύο παιδιά και τ' άλλα ακολουθούσαν και γύριζαν τα σπίνια του χωριού. Στο δρόμο απάγγελ-λαν το ποίημα:

"Δύσα, δύσα δυσόκωλε κί'

εφταποταμόκωλε

εσκέρται ο πασά μ' ο Τούραλης,

με τα ψηλά, με τα χοντρά, μετ' αι-ιδίμ' τα κέρατα

να κατρυπαίν τον κύλο σ'. Επαρ' τα τσούλα σ' κ' οφύγον".

Όταν δε έφταναν κοντά σ' ένα σπίτι έλεγαν φωναχτά: "Νά αιχτριά σήν πόρτας". Και οι χωρικοί τα εφίλευαν με τσορτάνα, φουντούκια και καλαμπόκια ψημένα και αν δεν είχαν απ' αυτά διναν μία φέτα ψωμί.

Το σύριμον

Είναι "η διελυστίνδα" των αρχαίων. Εις μερικά μέρη της Ελλάδος (π.χ. Ικαρία) λέγεται "μέλισσα".

Οι παίκται χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η διαίρεση πολλές φορές γίνεται με τον ακόλουθο τρόπο:

Τα δύο μεγαλύτερα παιδιά, οι μάννες, στέκονται αντιμετώπι σε μικρή απόσταση και συμπλέκουν τα δάκτυλα των χεριών τους, το δεξιό ο ένας, το αριστερό ο άλλος κι έτσι φτιάχνουν το γεφυρι. Τα άλλα παιδιά λίγο μακριά μπαίνουν στη γραμμή και το ένα κρατεί η μέση του άλλου.

Οι μάννες συνεννοούνται κρυφά και παίρνουν από ένα όνομα π.χ. η μία ήλιος η άλλη φεγγάρι.

Τα παιδιά όπως είναι στη γραμμή ξεκινούν να περάσουν κάτω από το γεφυρι. Οι μάννες τα αφήνουν να περάσουν όλα, εκτός από το τελευταίο, το οποίο αποκόβουν χαμηλώνοντας το γεφυρι. Το κρατούν έτσι ανάμεσα και το ρωτούν, τί προτιμά, ήλιο ή φεγγάρι. Το παιδί δηλώνει ότι προτιμά ήλιο. Ελα από πίσω μου, λέγει η μάννα ο ήλιος. Όλα αυτά όμως λέγονται χαμηλά για να

μην πάρουν ειδηση τα άλλα. Η γραμμή των παιδιών ξαναγυρίζει, περνά από το γεφυρι και το τελευταίο παιδί πάλι αποκόβεται. Με τον ίδιο τρόπο άλλα από τα παιδιά πάνε με τον ήλιο κί' άλλα με το φεγγάρι.

Η διαίρεση λοιπόν των ομάδων έγινε. Τώρα αρχίζει το καθαυτό παιχνίδι.

Χαράζουν στο χώμα μία γραμμή. Από το ένα μέρος στέκεται ο ήλιος και πίσω του όλη η ομάδα, από το άλλο το φεγγάρι με την ομάδα του.

Οι δύο μάννες απλώνουν τα χέρια, πιάνονται και τραβιούνται με όλη τους τη δύναμη. Οποια ομάδα τραβηχθεί και περάσει τη γραμμή, χάνει.

Αντί να πιαστούν ο ένας πίσω από τον άλλο, παίρνουν ένα σκονί, από το οποίο πιάνονται οι παίκται και τραβούν. Εδώ τα παιδιά κρατιούνται καλλίτερα από το σκονί, αποκτούν μεγαλύτερη δύναμη και το τράβηγμα γίνεται με μεγαλύτερο πείσμα.

3. Η κρυφτερσα

Είναι "το κρυφτάκι" της Ικαρίας ή το "κρυφτούλι" όπως λέγεται αλλού.

Με το πετραδάκι βγαίνει η μάννα. Πλέκει τα χέρια της, τα ακουμπά σ' ένα τοίχο ή δέντρο κι επάνω σκύβει το κεφάλι με τα μάτια κλειστά. Τ' άλλα τα παιδιά πάνε να κρυφτούν, ως ότου η μάννα μέρτηση 30 π.χ. ή περισσότερο κατά τη συμφωνία. Τότε βγαίνει και ζητά να βρει κάποιον από τους κρυμμένους για να του παραχωρήσει τη θέση της. Μόλις δε ιδη κάποιον, αρχίζει να τρέχει προς το σημείο που έκλεισε τα μάτια της και μόλις φτάσει, φτνυει και λέει και το όνομα του παιδιού, π.χ. φτου ο Τάκης.

Αυτό όμως δεν το καταφέρει πάντα, γιατί κι αυτός τρέχει προς το ίδιο μέρος κι αν φτάσει προτούτερα από τη μάννα φωνάζει φτου η μάννα.

Η μάννα πρέπει να ζητήσει να βρει και τ' άλλα τα παιδιά και πάντα γίνεται αγώνας δρόμου μεταξύ αυτής και των κρυμμένων.

Οποιο παιδί δεν πρόφτασε να φτύσει τη μάννα, αυτό θα γίνει μάννα του επόμενου παιχνιδιού.

Αλλάζουμε τόπα

Εδώ στην Ελλάδα παίζεται σε μερ .ά μέρη και λέγεται "Πέτρα γης".

Ορίζεται με την πέτρα η μάννα. Οι άλλοι πέρνουν από μία πλάκα (πέτρα) και την τοποθετούν σε κυκλικό σχήμα και σε απόσταση 2-3 μέτρα τη μια από την άλλη. Ο καθένας πρέπει να στέκεται απάνω στην πλάκα του. Με προσοχή και προύλαξη αλλάζουν τις θέσεις τους δύο - δύο δηλ. συνεννοείται κανείς με το διπλανό του, αφήνει την πλάκα του, τρέχει και πιάνει του διπλανού κι εκείνος το ίδιο. Αν στο διάστημα αυτό, προφράσει η μάννα και πιάσει, πατήσει σε καμμία πέτρα αδειανή ελευθερώνεται και γίνεται μάννα εκείνος που έχασε την πέτρα του.

Μερικές φορές ένας παίκτης κάνει τάχα πως θέλει να αλλάξει θέση με κάποιον μόλις όμως ο δεύτερος απομακρυνθεί από την πλάκα του, γυρίζει ο πρώτος στη θέση του. Στο μεταξύ όμως ένας άλλος έχει πιάσει τη θέση του γελασμένου. Αλλά και αυτουνού τη θέση την πιάνει άλλος, συνεχίζει αλλαγή θέσεων και το παιχνίδι γίνεται πάλι ζωηρό και ευχάριστο.

Από την Ιστορία Ευξεινού Λέσχης Βέροιας

Η Ε.Λ. Βέροιας οργάνωσε επιτυχή Ποντιακή Βραδιά στις 15 τρ.μ.

Ποντιακή βραδιά με πλούσιο ψυχαγωγικό πρόγραμμα διοργάνωσε η Ευξεινος Λέσχη Βέροιας, στις 15 Ιουνίου στο κέντρο

"Ξεριζωμός" του συνοικισμού Πατρίδας.

Στην εκδήλωση προσφέρθηκαν παραδοσιακά φαγητά των Ποντίων που

παρασκεύασαν Πόντιες από την Καστανιά, το Ζερβόχωρι, Βεργίνα και Πατρίδα.

Η ποικιλία των φαγητών ήταν: χαποτήγανα, κρομμυδοτήγανα, πατατοτήγανα, τανομένο σουρβά, υβροσιάν, βαρένικα, πυροσκι, χοσχοράνια και πυρπιρίνια για σαλατικά. Για αναψυκτικό προσφέρθηκε παγωμένο τάν.

Τους παρευρισκόμενους εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου χαιρέτησε ο πρόεδρος ιατρός κ. Καμπουρίδης, ο οποίος στη συνέχεια τόνισε ότι η σημασία της εκδήλωσης είναι μεγάλη γιατί έσοδα θα διατεθούν για τους σεισμοπαθείς της Θεσσαλονίκης και διότι έτσι θα διατηρούμε τις παραδόσεις και θα πρέπει να ξαναγυρίσουμε στην απλή διατροφή των ανθρώπων με αγνά υλικά.

Η εκδήλωση συνεχίστηκε μέχρι τις πρωινές ώρες, με πλούσιο πρόγραμμα από ποιντιακούς χορούς και τραγούδια.

"Ποντικά Νέα" 27-7-78

Ο Ανδρόνικος το Σάββατο στη Βέροια

Η Ευξεινος Λέσχη Βέροιας το Σάββατο 10 Ιουνίου ώρα 7.30, θα τιμήσει τον διακεκριμένο καθηγητή της Αρχαιολογίας Μανώλη Ανδρόνικο στην Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, όπου θα μιλήσει για τα ανεκτίμητης αρχαιολογικής αξίας ευρήματα της Βεργίνας.

ΛΑΟΣ 9-6-78

Γιά πείμε λύρα μ' έμορφο
πώς εγροικός ατ' όλια,
και το λαλόπος το γλυκόν,
πώς παίρ λαρών τα πόνε;

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
17 - 24/7/91

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

A. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Εφημερίδα "ΔΕΣΜΟΣ"

Η εφημερίδα "ΔΕΣΜΟΣ" της Π.Ο.Π.Σ. εξακολουθεί να εκδίδεται με πλούσια και ποικιλία ύλη, καλίσθητα κατασκευασμένη στις σελίδες της, για ένα μήνα, παρόλο που η αναγκαστική έκδοσή της σε πολυσέλιδα φύλλα συντηρεί ένα οικονομικό παθητικό στο Ταμείο της Π.Ο.Π.Σ., το οποίο επιβαρύνεται από την δυσχέρεια είσπραξης των συνδρομών και από την καθυστέρηση προγράμματος του Τομέα Δαφνηστίσεων.

Η ενδιαφέρουσα ύλη που καλεί πολλαπλά ευμενή λοχισχόλια από πολλούς, ιδίως νέους αναγνώστες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, καθιέρωσε επίσης και από πολλούς δημοσίους φορείς, οι οποίοι ενθουσιασμένοι από την ποιότητα και την εμφάνιση των εκδόσεων μας τις εγκωμιάζουν και ζητούν να μας επιμονή να εγγραφούν σαν συνδρομητές και συνεργάτες.

2. Ραδιοφωνικός Σταθμός Ποντίων FM 101,3 STEREO

Μία από τις πρώτες προτεραιότητες επιδιώξεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Π.Ο.Π.Σ. ήταν η αναβάθμιση του Ραδιοφωνικού μας Σταθμού. Ηδη άρχισαν να καρποφορούν οι προσπάθειες για την υλοποίηση αυτού του στόχου.

α) Υπογράφηκε σύμβαση με φερέγγυα κατασκευαστική εταιρεία για την εγκατάσταση του συγκροτήματος Ραδιοφωνικού Σταθμού 2,5 KW με κεραία εκπομπής εγκατεστημένη στο Χορτιάτη Θεσσαλονίκης, γεγονός που θα ανυψώσει πολύ την εμβέλεια και την ποιότητα της εκπομπής. Υπολογίζεται ότι οι εργασίες εγκατάστασης θα περατωθούν σε 45 μέρες από σήμερα.

β) Υποβλήθηκε σχετική αίτηση στο Δασαρχείο Θεσσαλονίκης και προχώρησαν οι διαδικασίες για την παραχώρηση δασικής έκτασης στο Χορτιάτη - Θεσσαλονίκης για την εγκατάσταση πυλώνα όπου θα τοποθετηθεί η κεραία εκπομπής και θα κτισθεί οικίσκος 2,5 X 3 μέτρα για την στέγαση των μηχανημάτων εκπομπής.

γ) Ολοκληρώνονται οι εργασίες μεταστέγασης, με την κατασκευή του STUDIO εκπομπών του Σταθμού μας, μέσα σ' ένα ωραίο και καινοποιοτικό ευρύχωρο χώρο των γραφείων της ίδιας της Ομοσπονδίας (Βασ. Ηρακλείου 43 2ος όροφος), γεγονός που θα συμβάλει στην καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του Ραδιοφωνικού μας Σταθμού.

δ) Στην προεχρή του Συνεδρίαση το ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ της Π.Ο.Π.Σ. θα αποφασίσει σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ραδιοφωνικού Σταθμού (Ορισμός νέων στελεχών - Οργάνωση Τομέα Διαφήμισης - Καταρτισμός Προγραμμάτων - Οικονομική Διαχείριση κλπ) με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση και την υψηλή ακραματικότητα του Ραδιοφωνικού Σταθμού.

ε) Περαιτέρω στόχος μας είναι η προμήθεια και επιδρι-

κού συγκροτήματος εκπομπής, ώστε να μην διακοπεί ποτέ η λειτουργία του Ραδιοφωνικού Σταθμού από κάποιου είδους βλάβη ή ζημιά των μηχανημάτων του.

Με την ποιοτική αναβάθμιση των Ραδιοφωνικών Εκπομπών και τη βελτίωση της εμβέλειας και ισχύος του Σταθμού ευελπιστούμε να ακούγεται η φωνή του ποντιακού ελληνισμού σε οσοδήποτε μεγαλύτερο αριθμό ακροατών για τη διευκόλυνση προβολής και προώθησης των καταστατικών στόχων και επιδιώξεών μας.

3. ΤΟΜΕΑΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ - ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΟΠΟΝΤΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Εξακολουθεί να λειτουργεί με μεγάλη αποτελεσματικότητα το Ειδικό Γραφείο Υποδοχής και εξυπηρέτησης των συμπατριωτών μας ελληνοπόντιων προσφύγων που έρχονται από τη Σοβιετική Ένωση.

Η βασική προσφορά του γραφείου μας αυτού αφορά την αντιμετώπιση και επίλυση ποικίλων προβλημάτων (Τελωνειακές διευκολύνσεις - Επικοινωνία με Δημόσιους Φορείς - Επαγγελματική και Στεγαστική Αποκατάσταση κλπ). Η Ομοσπονδία μας σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού του Υπουργείου Πολιτισμού διεξάγει όπως και πέρσει επιδοτούμενο Πρόγραμμα Γλωσσικής Κατάρτισης των Ελληνοπόντιων Προσφύγων στις πόλεις της Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Βέροια, Κοζάνη, Κατερίνη, Δράμα, Καβάλα, Ξάνθη και Κομοτηνή.

Το πρόγραμμα αυτό έχει αρχίσει από 1-4-1991 και θα τελειώσει στις 31-12-1991, με προϋπολογισμό της τάξεως των 180.000.000 δραχμών.

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ Π.Ο.Π.Σ.

Η οικονομική διαχείριση της Π.Ο.Π.Σ. διεξάγεται με απόλυτη λογιστική τάξη και διαφάνεια.

Πραγματοποιούνται έλεγχοι από την Ελεγκτική Επιτροπή και την Οικονομική Επιτροπή της Π.Ο.Π.Σ. σε τακτά χρονικά διαστήματα, πραγματοποιούνται οικονομικοί απολογισμοί οι οποίοι ελέγχονται από Γενικές Συνελεύσεις καθώς επίσης σχετικοί οικονομικοί απολογισμοί ανά τρίμηνο και εξάμηνο αποστέλλονται για ενημέρωση στα Σωματεία - Μέλη μας.

Η εκτός των παραπάνω ελέγχων Ταμειακή διαχείριση της Π.Ο.Π.Σ. δόθηκε τη διενέργεια λεπτομερειακών οικονομικών ελέγχων από Ειδικά Οικονομικά Όργανα της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού και του Υπουργείου Οικονομικών.

Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις διαπιστώθηκε η υποδειγματική τάξη νομιμότητας και διαφάνεια της Ταμειακής διαχείρισης της Π.Ο.Π.Σ.

Ειδικά ο έλεγχος του υπουργείου Οικονομικών στην Ταμειακή διαχείριση της Π.Ο.Π.Σ. περιέλαβε όλες τις

οικονομικές δραστηριότητες της Ομοσπονδίας με κύριο βάρος στην διαχείριση κονδυλίων της Επιχορήγησης της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού του Προγράμματος Γλωσσικής κατάρτισης των Ελληνοπόντιων προσφύγων.

Σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες η Ομοσπονδία αποδείχθηκε σχετικά έγγραφα - πορίσματα, τα οποία είναι στην διάθεση της Γραμματείας μας, ότι ενήργησε με υποδειγματική τάξη, νομιμότητα και διαφάνεια, παρά την έκδηλα αυστηρή οικονομική έρευνα σε βάθος του Ελεγκτικού Επιθεωρητή του Υπουργείου Οικονομικών, ο οποίος είχε την υποχρέωση διερεύνησης της Ταμειακής διαχείρισης, ύστερα από ορισμένες καταγγελίες που έγιναν και σχετική εντολή της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης.

5. Γ' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Με πρωτοβουλία της Ομοσπονδίας μας και την σύμφωνα γνώμη της Ο.Π.Σ.Ν.Ε. και τις Ομοσπονδίες Ποντιακών Σωματείων Εξωτερικού, πραγματοποιήθηκε την 1η Ιουνίου 1991, Ειδική Σύσκεψη στα Γραφεία μας των κορυφαίων Ποντιακών Οργανώσεων όλου του κόσμου (ΗΠΑ & Καναδά, Γερμανία - Σουηδία, Π.Ο.Π.Σ., Ο.Π.Σ.Ν.Ε., Σοβιετικής Ένωσης) πλην της Αυστραλίας, η οποία εξουσιοδότησε την Π.Ο.Π.Σ. να την εκπροσωπή, με θέμα Ημερήσια Διάταξη το Γ' Παγκόσμιο Συνέδριο Ποντιακού Ελληνισμού.

Κατά την παραπάνω Ειδική Σύσκεψη οι Ομοσπονδίες Ελλάδας και Εξωτερικού κατέθεσαν τις προτάσεις τους για τη συγκρότηση της Οργανωτικής Επιτροπής του Γ' Συνεδρίου.

Με ομόφωνη απόφαση τους οι έξι Ομοσπονδίες Ποντιακών Σωματείων όλου του κόσμου πρότειναν στην Οργανωτική Επιτροπή σαν πρόεδρό της τον πρώην Υπουργό Μακεδονίας - Θράκης κ. Βασίλειο Ιντζέ.

Στις 2 Ιουνίου 1991 πραγματοποιήθηκε στα Γραφεία μας η πρώτη Συνεδρίαση της Οργανωτικής Επιτροπής του Γ' Συνεδρίου στην οποία η Οργανωτική Επιτροπή εξέλεξε ομόφωνα πρόεδρό της τον κ. Βασίλειο Ιντζέ και συγκροτήθηκε σε σώμα.

Στη συνέχεια η Ο.Ε. αποφάσισε τους στόχους, την φυσιογνωμία και την θεματολογία του Συνεδρίου, η οποία έχει ως εξής:

- α) Οι Πόντιοι στη Μακεδονία,
- β) Εθνικά θέματα (Μακεδονικό - Κυπριακό - Βορειοηπειρωτικό - Αιγαίο).

γ) Οι Πόντιοι στη Σοβιετική Ένωση.

δ) Η Γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού (1916 - 1922).

ε) Οργανωτικά θέματα του Παγκόσμιου Ποντιακού Ελληνισμού.

Για κάθε ένα από τα παραπάνω θέμα καθορίστηκε να πραγματοποιηθεί μία διημερίδα η οποία θα υλοποιηθεί από κάθε Ομοσπονδία.

Για τις Ομοσπονδίες Ελλάδας ορίστηκε η διεξαγωγή της διημερίδας (Οργανωτικά θέματα) τον Δεκέμβριο του 91 στην Αθήνα.

Πλήρης και εμπειροστατωμένη ενημέρωση καθώς επίσης και η συγκρότηση της Οργανωτικής Επιτροπής σας είχε αποσταλεί από την Γραμματεία του Γ' Παγκόσμιου Συνεδρίου.

B. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Όσα από τα Σωματεία - Μέλη μας, έχουν αποφασίσει να συμμετέχουν στο Γ' Παγκόσμιο Συνέδριο Ποντιακού Ελληνισμού ή στις διημερίδες με κάποιο ή κάποια θέματα και έχουν ορίσει αρμοδίους εισηγητές, παρακαλούνται να μας στείλουν επειγόντως (μέχρι την Τετάρτη 7 Αυγούστου 1991) το ονοματεπώνυμο του εισηγητού, το θέμα της εισήγησής του, μαζί με μία περίληψη μέχρι 2 δακτυλογραφημένες σελίδες, στην οποία να γίνεται πλήρως κατανοητό το περιεχόμενό της.

Η Ομοσπονδία μας επείγεται να μελετήσει τα θέματα αυτά ούτως ώστε να προβεί στην απαραίτητη σχετική Εισήγησή της προς την Ο.Ε. του Συνεδρίου στις 16 Αυγούστου 1991.

Τέλος, σχετικά πάντοτε με το Γ' Συνέδριο, το οποίο θα πραγματοποιηθεί από 14 έως 20 Μαΐου 1992 στη Θεσσαλονίκη (Κρατικό θέατρο Βορείου Ελλάδος) τα Ποντιακά Σωματεία και οι Ενώσεις - Μέλη μας παρακαλούνται να ορίσουν τους Αντιπροσώπους τους (δύο για κάθε Σωματείο), οι οποίοι θα τους εκπροσωπήσουν επίσημα στο Συνέδριο.

Με τον ορισμό των Αντιπροσώπων, τα Σωματεία - Μέλη μας παρακαλούνται να στείλουν στην Γραμματεία μας τα ονοματεπώνυμα και 2 φωτογραφίες των Αντιπροσώπων τους για την έκδοση δελτίων Συνεδρίων.

- Με πατριωτικούς χαίρετισμούς
- ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
- Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π. ΤΑΝΙΜΑΝΙΔΗΣ
- Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ε. ΤΣΑΚΙΡΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

Ποντιακοί οικισμοί

Η Μικρή Σάντα Βεροίας

ΤΟΥ Κ. ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΣΤΟΦΙΔΗ

Μετά τον επαναπατρισμό, από 30 - 32 οικογένειες, το 1953 πολλοί επεδώθηκαν στην κτηνοτροφία αγελάδων, που σε κάποια στιγμή έφθασαν να έχουν οι 30 οικογένειες 400 αγελάδες, μοσχάρια και άλογα, μουλάρια, όλα μαζί περί τα 800. Δυστυχώς μετά από 7 - 7 χρόνια άρχισε η καταστροφή. Η κτηνοτροφία θέλει δουλειά, θέλει χέρια, δεν θέλει καφετέρειες και Discotees, όπως έμαθαν οι νέοι μας. Κάθε νέος ή νέα άνω των 16 χρόνων έφευγε από το χωριό, οπότε και οι γονείς θέλοντας και μη πουλούσαν τα ζωα τους και κατέβαιναν στη Βέροια, στα σπίτια τους, διότι όπως αναφέρω στην αρχή της ιστορίας μου εκτός από δύο όλοι οι άλλοι είχαν σπίτια. Το 1958 δεν έμειναν παρά μόνο τρεις κτηνοτρόφοι, με σύνολο αγελάδων 140 και περί τα 250 κατσίκια. Αλλά όπως λέει ένα γνωμικό, όταν πάβεις ένα κακό περίμενε και άλλο. Το 1958 κλείνει και το σχολείο, διότι νέοι δεν υπήρχαν για να έχουν παιδιά.

Έτσι, από το 1958 έμειναν

μόνο 15 άτομα στο χωριό. Από το 1980 όμως άρχισαν να ξαναχτίζουν το χωριό, που σήμερα φθάσαμε στον αριθμό 37 νεόκτιστα. Τα δε παλιά σχεδόν όλα επισκευάστηκαν. Οι καλλιέργειες στο χωριό είναι ελάχιστες. Τα περισσότερα σιτοχώματα τα διαχειρίζεται ο Μ.Σ.Μ Σάντας και μαζί με άλλα έσοδα που εισπράττει κάνει μερικά μικροέργα στο χωριό.

Σήμερα στη Σάντα έχουμε και έξι ξένους που αγόρασαν και έχτισαν.

Στην Σάντα γίνεται μεγάλη ζήτηση οικοδομών, λόγω του ξηρού κλίματος που έχει. Δυστυχώς δεν υπάρχουν πολλά προς πώληση.

Το χωριό ηλεκτροφωτίστηκε το 1979, ο δε δρόμος όλος ασφαλτοστρωτός εκτός από ένα τμήμα 1400 μέτρων. Οι δρόμοι του χωριού το 60% είναι ασφαλτοστρωτοί. Μεγάλης σημασίας προβλήματα οι μικροσαντοί δεν έχουν εκτός ένα που είναι γενικό.

Το ζήτημα του νερού.

ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ετοιμο το γεύμα.

Η ώρα του παιχνιδιού

Από τις 5/7 έως τις 15/7/91 λειτούργησαν οι παιδικές κατασκηνώσεις της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας στο Κωστόχωμι Βέροιας. Τα παιδιά που ήρθαν από τη Σοβ. Ένωση μαζί με τα άλλα παιδιά των μελών της Λέσχης πέρασαν ένα ευχάριστο και ωφέλιμο δεκα-

πενθήμερο. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια της παραθεριστικής αυτής περιόδου υπήρξε ένα συνεχές και ελεύθερο πρόγραμμα απασχόλησης των 40 παιδιών της κατασκηνώσεως. Την τελευταία δε μέρα έγινε αποχαιρετητήρια εκδήλωση που κατενθουσίασε μικρούς και μεγάλους. Συμπερα-

Σήμερα έχουμε, αλλά το μέλλον δεν φαίνεται ρόδιο, αλλά ουδέν πρόβλημα άλλο.

Θα παλαίψουμε όλοι οι Σανταίοι ενωμένοι μέχρι την τελική επιτυχία.

Τελειώνοντας, την εν ολίγοις, ιστορία του χωριού μου, θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω τον άξιο καθ' όλα ιστορικών και οικονομολόγο καθηγητή κ. Ι. Μελετιόδη, διότι εδέχθη, να φιλοξενήσει εις τον αγαπητό μας "Αργοναύτη" το ποίημά μου. Επίσης ευχαριστώ το ευγενώς προσφεροθέν, προσωπικό της εφημερίδας "Λαός" για την δύσκολη στοιχειοθέτηση, λόγω της κακής γραφής μου.

Με βαθιάν εκτίμηση
Μ. Πιστοφίδης

Σημείωση "Αργοναύτη": Ήταν τιμή για τον "Αργοναύτη" να φιλοξενήσει στις σελίδες του το ιστορικό που έγραψε ο κ. Πιστοφίδης για την Μ. Σάντα Βεροίας. Ο κ. Πιστοφίδης είναι ένας λάτρης και μεγάλος νοσταλγός της ποντιακής παράδοσης.

Και του χρόνου λοιπόν!

ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

του Ανδρ. Ταταρίδη

Εχω μια - πώς να το πω; - εκκεντρικότητα: ν' αγοράζω πάντοτε το πρώτο φύλλο κάθε νέας εφημερίδας και το πρώτο τεύχος κάθε νέου περιοδικού!

Στο πρώτο φύλλο, λοιπόν, της (από μηνών πλέον μη κυκλοφορούσας) εφημερίδας "ΠΡΩΤΗ" είχε δημοσιευθεί στις αθλητικές σελίδες ένα (αυτογράφο) άρθρο υπό τον τίτλο "ΠΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΛΗ", το οποίο ήταν ένας ύμνος στην αξίωση των ποντίων (σημ. των νεοποντίων, θάλεγα εγώ) στη πάλη.

Κι αν θυμάμαι καλά το άρθρο εκείνο γράφτηκε εξ αφορμής της αποκτήσεως Ολυμπιακού Μεταλλίου από τον Παλαιστή μας Μπάμπη Χολιδή, στην Ελληνορωμαϊκή πάλη, στους Ολυμπιακούς αγώνες της Σεούλ.

Το άρθρο εκείνο μ'έκανε να νιώσω, τότε, εθνική υπερηφάνεια, διότι, ως έχων ποντιακή την καταγωγή, διαπίστωσα (και διαπιστώνω σταθερά έκτοτε), ότι οι συνέλληνές μας αναγνωρίζουν

την ανωτερότητα των ποντίων σ' αυτό το τόσο ανδροπρεπές και τόσο δύσκολο άθλημα, την πάλη.

Αλλ'όμως την ίδια (ίσως και περισσότερη!) εθνική υπερηφάνεια έννοισα όταν 2 ποντιόπουλα (ο Δημήτρης Τσεκεφίδης και ο Παναγιώτης Ποικιλίδης) μας χάρισαν δύο (2) χρυσά μετάλλια στη ελληνορωμαϊκή πάλη κατά τους φετινούς 11ους Μεσογειακούς Αγώνες, που έγιναν στην Αθήνα.

Κοντά σ' αυτούς, κι άλλα ποντιόπουλα παλαιστές της ελληνορωμαϊκής και της ελεύθερης πάλης (όπως οι: Ιωακείμ Βασιλειάδης, Ηρακλής Δεσκαλίδης, Ιορδάνης Κωνσταντινίδης, Γιάννης Κωνσταντινίδης) μας χάρισαν αργυρά και χάλκινα μετάλλια από τους εν λόγω αγώνες. Και βεβαίως είχαμε και τρίτο χρυσό μετάλλιο από άλλο ποντιόπουλο, τον Αγαθάγγελο Τσιριπίδη, στην πυγμαχία. Αυτός, μόλις προ δεκαμήνου, ήλθε από την Σοβιετική Ένωση, κι έδειξε την

αξία του στο άθλημα του και στην μητέρα Ελλάδα την τόσο του αγάπη!

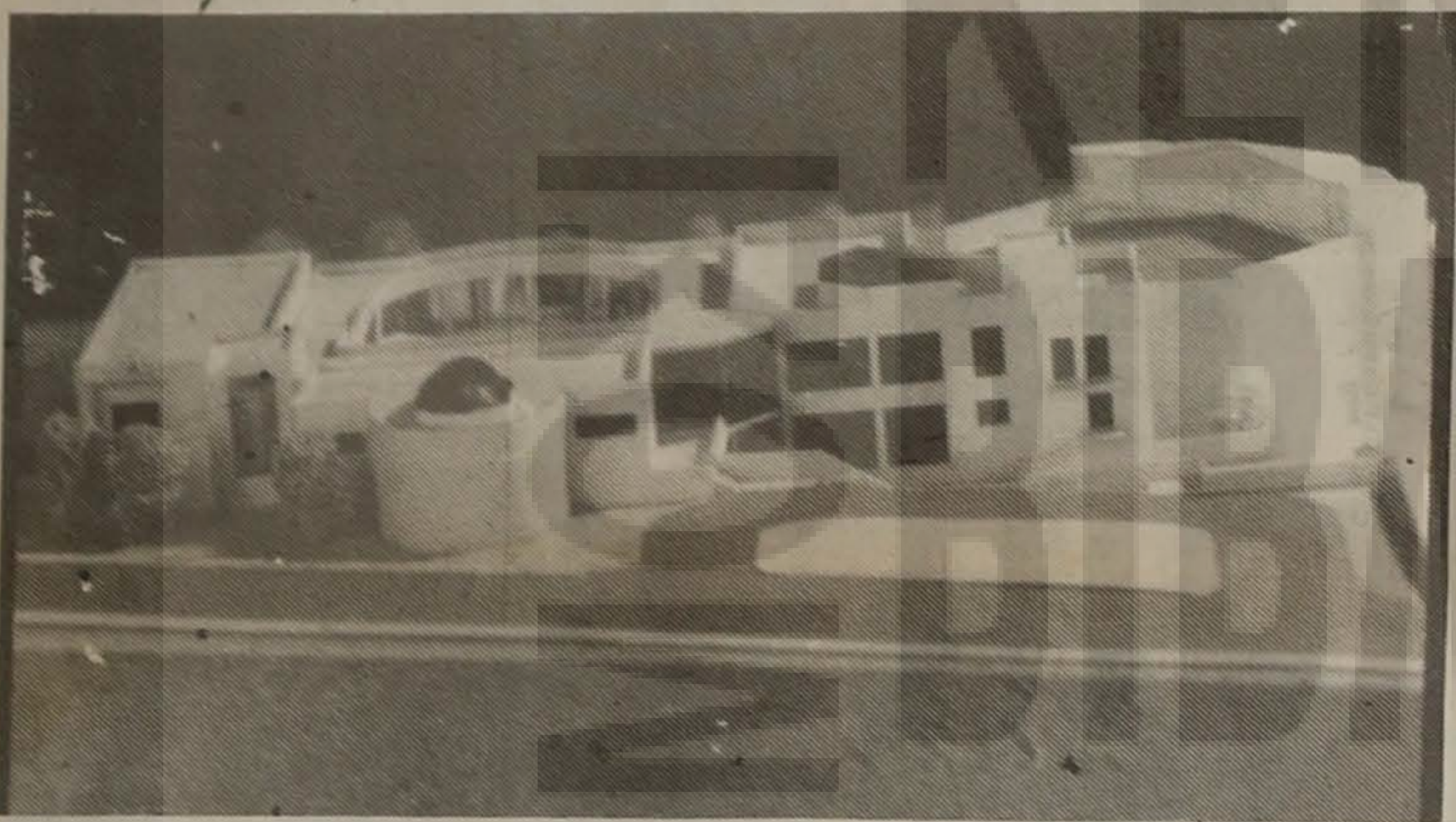
Στις γυναίκες, μια άλλη πατριωτισιά μας, η εκπληκτική δρομέας μας Βούλα Πατουλίδου μας χάρισε δύο (2) μετάλλια, ένα χρυσό στα 100μ, και ένα αργυρό στα 100μ, με εμπόδια.

Και η συλλογή μεταλλίων (έστω και χάλκινων) συνεχίστηκε με τους συμπατριώτες μας Χαράλαμπο Κιαρτζιδή και Χρήστο Κωνσταντινίδη, στην άρση βαρών.

Ετσι, λοιπόν, από τα 8 χρυσά, τα αργυρά και 30 χάλκινα μετάλλια, που πήρε η Ελλάδα στους 11ους Μεσογειακούς Αγώνες, τα 4 χρυσά και τα 3 χάλκινα πήρε χάρη στους ποντίους αθλητές.

Επομένως, δικαιολογημένα πρέπει να νιώθουμε περήφανοι και τιμημένοι, διότι στον αθλητισμό (και κυρίως στην πάλη) όλο και πρωτεύει το στοιχείο μας!

Ζάκυνθος

Ενισχύετε το Πνευματικό μας Κέντρο

Δίσιχα

1. Λελεύω σε, λελεύω σε, λελεύω σ' άλλο μίαν την τραγουδιάν ντο είπες, για πε σ' άλλο μίαν.
2. Λελεύω σε, λελεύω σε, Μα υσιάν τον Παναγιάν βοήθησεν η Παναγία κ' εδώκε μας χαλίαν.
3. 'Αι εμέν, 'λοι εμέν θ' αποθάνω. Πασκίμ ντο είμαι ετοιμής κ' αιώρα θα μαθαίνω.
4. Μα τον Χριστόν, μα τον Θεόν, μα τίκαν άγιον κ' άλλο το δακτυλίδ' νι' έδεκες με ασό χειρί μ' κ' έθγαλα.
5. Να εξερες νέ άπιστε την νύκταν πως γυρίζω. Βάλλω κα το κιφάλι μου και για τ' εσέν νουινίζω.
6. Ν' 'λοι εμέν, ν' αϊόι εμέν μανίτσα τ' εμόν την καρδιάν έκαψεν, μικρίτσα τριγωνίτσα.
7. Ν' αϊόι εμέν νε μάνα μου κ' εγώ πά θ' αποθάνω σφέτος αν κι χαιρούμαι του χρόν' να μη προφθάνω.
8. Ν' αϊόι που βρουρούλεύκουμαι σ' ασά τα μαύρα μάτε η καρδιά μ' 'τογραρεύεται και γίνεται κομμάτια.
9. Να σαν εκείν' το παλκάρ' που εν σσημαδεμένον οσάν σ' κούται από πονουρί πάντα έν χαρμεμένον.
10. Ο σεβνταλός ο άνθρωπον λέτα μικρολογία για τα έμορφα τα κόρασα σίρα και τραγοδίας.
11. Ο σεβνταλός ο άνθρωπον καρμίαν κι κοιμάται σκούται και τα μεσάνικα φορεί και πάγ' να χάιται.
12. Ο σήμερον έν τε Γιαννή κ' αϊρίον τ' άγιας Άννας τ' εμόν το κρήμαν και τ' εσόν να παλαών τη μάνα σ'.

Αγαπητοί μου συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη".

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμήματά του) μια πολιτιστική κυψέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπως η Παναγία Σουμελά είναι το θρησκευτικό μας κέντρο. Χρειάζεται, όμως, να "ανασκουμπωθούμε" όλοι - όλες,

ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) όσα ποσά επιθυμούμε να δώσουμε, π.χ. αντί στεφανίων σε κηδείες κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Ετσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο, με το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται ισόποσες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίνονται στις φορολογικές δηλώσεις.

Η ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Κάθε Τετάρτη και από ώρα 18.35 έως 20.30 ακούεται η φωνή της Λέσχης από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ημαθίας "ΤΥΠΟΣ FM".

Την εκπομπή την επιμελείται και την παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία ο ερμηνευτής της ποντιακής μούσας Κώστας Καραπαναγιωτίδης και οι συνεργάτες του.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

του καθηγητή Κώστα Φωτιάδη

Την ίδια περίοδο πραγματοποιήθηκε και μια ελληνική εσωτερική μετανάστευση. Οι ντόπιοι Έλληνες της περιοχής Κριμαίας που ζούσαν εκεί από τα πανάρχαια χρόνια, για να γλιτώσουν μια για πάντα από τον τσαρικό ζυγό, ζήτησαν με επιστολή τους από την αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β' να τους επιτρέψει να μετακινούνται στην επικράτειά της. Η επιστολή αυτή γράφτηκε από τον Έλληνα Μητροπολίτη Γοτθίας και Καφά, Ιγνάτιο, στις 26 Ιουλίου 1778. Ένα χρόνο αργότερα, στις 21 Μαΐου 1779, δόθηκε η θετική απάντηση. Θα πρέπει όμως να μεσολάβησε κάποια προφορική απάντηση που επέτρεπε τους Έλληνες να μεταναστεύσουν, γιατί η έξοδος των Ελλήνων είχε πραγματοποιηθεί ως τις 21 Σεπτεμβρίου 1778. Όλες οι πηγές που έχουμε αναφέρουν ως ψυχρή της μετανάστευσης το μητροπολίτη Ιγνάτιο: "Καθώς ο Μωυσής εξήγαγε τους Ισραηλίτες εκ της αιγυπτιακής δουλείας εις την γην της Επαγγελίας, ούτως ο Ιγνάτιος ελευθέρωσε τους συμπατριώτες του από του σκληρού των Τούρκων ζυγού. Η πρόσκλησίς του καλώς αντήχησε και συγκατέπεισεν άπασαν την Ταυρικην. Παναγού ο λαός ανιστάμενος συρρέει αγελήδον περί τον ιερέα εγκαταλείπων ασάκρύτες κατοικίας και τα γενεθλίους εστίας τους, τους ιερούς ναούς και τα θυσιαστήρια.

Πολλά χωριά κατερημώθηκαν, πολλά διάκεινται ούτως και επί των ημερών μας", γράφει ο αρχιερέας Ταυρίδος και Χερσώνος Γαβριήλ.

Ο Π. Κοντογιάννης αναφέρει ότι ο Ιγνάτιος πήγε στην Πετρούπολη, συναντήθηκε με την Αικατερίνη Β' και πήρε για τους Έλληνες της Κριμαίας τα ίδια προνόμια που δόθηκαν στους Έλληνες πολεμιστές του Ορλώφ και τους άλλους Έλληνες μετανάστες στην Ελλάδα.

Ο δημοσιογράφος Γιάννης Νικολόπουλος αναφέρει ότι το 1778 πέρασαν περίπου τριάντα χιλιάδες μετανάστες, με το Ρώσο στρατάρχη Σουβόροφ και το νεοδιορισθέντα αρχιεπίσκοπο Σλαβινίου και Χερσώνος Ευγένιο Βούλγαρη επικεφαλής, στις στέπες της "Νέας Ρωσίας" κατά μήκος των παραλίων της Αζοφικής.

Ο ακριβής αριθμός των μεταναστών είναι ακόμη υπό μελέτη. Οι πηγές που έχουμε δίνουν διαφορετικά νούμερα. Όλες όμως συμφωνούν ότι είναι πάνω από 30.000. Ο Andreas Bode και η Gerpousova υπολογίζουν ότι το 1778 μετανάστευσαν από την Κριμαία 31.098 άτομα. Στην απογραφή του 1959 οι παλιοί αυτοί μετανάστες έφτασαν τον αριθμό των 200.000. Εγγραφα του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών υπολόγιζαν τον αριθμό των κατοίκων το 1919 σε 170.000 με 180.000.

Η Αικατερίνη Β' παραχώρησε τα ίδια προνόμια στην περιοχή Αζοφικής, και στους Αρμένιους, Γεωργιανούς και Βλάχους Χριστιανούς. Η απόφασή της αυτή ήταν μια πολύ έξυπνη

πολιτική κίνηση, γιατί επισκίασε όλη η έρημη και ακατοίκητη τότε περιοχή της σημερινής νότιας Ουκρανίας, που ήταν λημέρι των νομαδικών λαών. Στους μετανάστες του Μητροπολίτη Ιγνατίου, η Αικατερίνη Β' παραχώρησε δωρεάν 6.000.000 στρέμματα εύφορης γης και τους χορήγησε άτοκο δάνειο για την ανάπτυξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αμπελοκαλλιέργειας και της αλιείας ψαριών.

Εκτός από τα προνόμια αυτά, τους έδωσε άδειες να χτίσουν σχολεία και εκκλησίες, για να μάθουν την ελληνική γλώσσα όσοι την ξέχασαν ή αναγκάστηκαν από τους Τάταρους να μην την μιλάνε. Τους απάλλαξε για 100 χρόνια από την στρατιωτική θητεία.

Η έξοδος των Ελλήνων άρχισε τον Ιούλιο του 1778 και τέλειωσε το Μάιο του 1779. Με δάκρυα στα μάτια, μας πληροφορεί ο αρχιεπίσκοπος Γαβριήλ, εγκατέλειπαν τα χωριά τους, γιατί άφηναν πίσω τους τους προγόνους τους. Το ευνοϊκό κλίμα της περιοχής τους, οι τάφοι των προγόνων, οι συναισθηματικοί δεσμοί με τον τόπο τους και άλλοι σημαντικοί λόγοι μας επιτρέπουν να υποπτευόμαστε ότι κάποιοι αρνήθηκαν να ακολουθήσουν το μητροπολίτη Ιγνάτιο, που ήταν η ψυχή αυτού του σχεδίου.

Υστερα από μακροχρόνιες ταλαιπωρίες, στερήσεις και περιπλανήσεις ο μητροπολίτης Ιγνάτιος με το ποίμνιό του εγκαταστάθηκε στην νέα περιοχή, κοντά στις όχθες του ποταμού Κάλμιου, που εκβάλλει στην Αζοφική Θάλασσα. Κοντά στον ποταμό έχτισαν την πόλη Μαρπούπολη το όνομα αυτό δόθηκε προς τιμήν της Παναγίας - και 24 χωριά. Ο μητροπολίτης Ιγνάτιος συνέχισε να φέρει και στη νέα του πατρίδα τον παλιό του τίτλο, μητροπολίτης Γοτθίας και Καφά. Στη Μαρπούπολη ιδρύθηκε ελληνική νομαρχία και ελληνικό δικαστήριο. Όλοι οι Έλληνες που μετανάστευσαν προερχόταν από επτά πόλεις, πενήντα χωριά και από το μοναστήρι του αγίου Γεωργίου. Στα καινούργια χωριά τους οι περισσότεροι έδωσαν τα ονόματα των παλιών χωριών τους. Τα καινούργια χωριά ήταν: Εσκήρ Κριμ, Σαρτανάς, Γιάλτα, Τσουρμανλία, Γούρτσου, Στήλα, Τσαρδακλή, Ανατολή, Καράνι, Ζελιόνια, Μάγγους, Λάσπη, Πεσσέβ, Ουλακλή, Δεμερτζή, Μπαατήρ, Γενισαλάμπουγιούκ, Γενισαλάκιουτσούκ, Κερμεντζούκ, Δορταμπά, Ανζερλίχα, Μπογάσου,

Καμάρα, Αργην. Από τα χωριά αυτά τα δεκαπέντε παρακάτω μιλάνε μια ελληνική διάλεκτο με πολλά αιολοδωρικά στοιχεία σύμφωνα με την άποψη του ερευνητή Π.Μ.Κ., του περιοδικού Πανδώρα: "Εκ των χωριών τούτων τα μεν 15, Σαρτανάς, Τσουμανλίκ, Δεμερτζή, Ανατολή, Γιάλτα, Ζελιόνια, Στήλα, Λάσπη, Ουλακλή, Γενισαλάδες δύο, Δαρταμπά, Αμζερλίχα, Αργην, Τσαρδακλή, λαλούσι γραικιστί, ενιαχού μεν γλώσσασαν καταληπτήν, αλλαχού δε διεφθαρμένην και εκ πρώτης ακοής κατάληπτον, έχουσαν όμως φθόγγον ελληνικών και περιέχουσαν λέξεις, μόρια και φρασιδία τινά αρχαίας Αιολοδωρικής. Οι πλείστοι ούτοι Γραικοχωρικοί άδουσιν άσματα συγκεκριμένα ή εθνικών ανδραγαθμάτων και παθηνμάτων ή ίδιων παλληκαρικών κατορθωμάτων". Τα υπόλοιπα χωριά μιλάνε ταταρικά, αλλά διατηρούν τα ελληνικά ήθη και έθιμα και έχουν τα ελληνικά εξωτερικά χαρακτηριστικά.

Οι περισσότεροι ελληνόφωνοι μετανάστες προέρχονταν κυρίως από την περιοχή της Σουδαίας και του καφά. Πολλοί γλωσσολόγοι συμφωνούν ότι η διάλεκτος αυτή συγγενεύει με την ποντιακή γλώσσα, κυρίως της Ποντοηράκλειας: "Επικρατεί η ιδέα ότι είναι άποικοι εκ της Ηρακλείας του Πότου αρχαίοθεν, πλείσται δε λέξεις και εκφράσεις αυτών ευρίσκονται σήμερον εν χρήσει εν τοις Ελλησι της Ηράκλειας του Πόντου".

Η Μαρπούπολη και τα ελληνικά χωριά τα πρώτα χρόνια αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα. Η αχαλής έκταση, που παραχώρησε η Αικατερίνη Β' στους Έλληνες χρειαζόταν χρόνο για να γίνει καλλιεργήσιμη και κατοικήσιμη. Το 1793 ο Γερμανός φιλόσοφος Peter Pallas, που επισκέφτηκε αυτά τα μέρη, μας πληροφορεί ότι στην πόλη ζούσαν 881 άνδρες και 884 γυναίκες. Η πόλη είχε δύο εκκλησίες, καλή αγορά και 305 σπίτια. Γύρω από τη Μαρπούπολη κατοικούσαν 6.456 άνδρες και 5.647 γυναίκες σε 2.526 σπίτια.

Οι πληροφορίες που αντλούμε από τον περιηγητή Robert Walpole, που επισκέφτηκε την Μαρπούπολη γύρω στο 1810, μας λένε ότι οι κάτοικοι ζούσαν πολύ φτωχικά σε κακοεπισκευασμένα και ανθυγιεινά σπίτια. Οι ρώσικες αρχές θα πρέπει να απέθρσαν ορισμένες από τις υποσχέσεις που έδωσαν.

Η διαμαρτυρία των Ελλήνων πληρεξουσίων της Μαρπούπολης το 1816, στον

τσάρο Αλέξανδρο Α', στην Πετρούπολη, επιβεβαιώνει την παραβίαση των προνομίων, συγκεκριμένα την αφαίρεση της γης, που περίσσευε, και την αύξηση των φόρων.

Όλα τα προνόμια όμως θα πρέπει να ξαναδόθηκαν στην ελληνική κοινοτητα με την μεσολάβηση του Έλληνα υπουργού της ρωσικής κυβέρνησης Ιωάννη Καποδίστρια, όταν ο τσάρος Αλέξανδρος Α', ύστερα από πρόταση του υπευθύνου για τις στρατιωτικές αποικίες κόμη Αρακτσέγεβ, δέχτηκε να συσταθεί επιτροπή για να εξετάσει την περίπτωση των Ελλήνων της Μαρπούπολης.

Οριστικά, τα προνόμια, σύμφωνα με έκθεσή του γιατρού Ι. Κουτσοδημήτρη, καταργήθηκαν το 1862. Ο Γιώργος Ηλιάδης δέχεται ότι το 1859 καταργήθηκε η αυτονομία της Μαρπούπολης και το 1869 το ελληνικό δικαστήριο.

Η έλλειψη μιας άρτιας επιστημονικά συγκριτικής ιστορικής μελέτης για τον ελληνισμό της περιοχής αυτής, μας αναγκάζει να δεχτούμε μ' επιφύλαξη όλες τις χρονολογίες των διαφόρων ερευνητών, ώσπου να βρεθεί ο ειδικός ιστορικός που θα φέρει στο φως όλα τα ντοκουμέντα της ελληνικής κοινότητας της Μαρπούπολης. Μ' αυτό το σκεπτικό αναφέρομε και τη θέση του Ιβάν Τζούχα, ο οποίος δέχεται ότι ως το 1859 δεν επιτρεπόταν σ' όλη την περιοχή της Μαρπούπολης, η κατοικούσαν οι Έλληνες, η εγκατάσταση ατόμων άλλης εθνικότητας. Τα προνόμια αυτά καταργήθηκαν το 1873, μ' αποτέλεσμα οι Έλληνες να χάσουν την πολιτική τους αυτοτέλεια. Παρ' όλα αυτά, η διοίκηση των διαφόρων υπηρεσιών ως την Οκτωβριανή Επανάσταση βρισκόταν στα χέρια των Ελλήνων.

Οι περισσότεροι κάτοικοι μιλούσαν, αλλά και μιλούν, διάλεκτο, μια ελληνική διάλεκτο, που στο χώρο της επιστήμης της γλωσσολογίας είναι γνωστή ως μαριουπολίτικη γλώσσα, από την πόλη Μαρπούπολη, γιατί ήταν, και είναι, το κέντρο όλων των αποίκων.

Το 1816 είχε 11.500 Έλληνες. Σε προξενικά έγγραφα του 1914, ο αριθμός των Ελλήνων της πόλης ζεται Μαρπούπολης υπολογίζεται ότι είναι 20.000 με 30.000. Κοινό στοιχείο όλων των Ελλήνων της περιοχής ήταν μονάχα η εθνική τους συνείδηση που εκφραζόταν κυρίως με χριστιανική θρησκεία. Είναι άγνωστο πότε ακριβώς είχαν χάσει τη μητρική τους γλώσσα οι ταταρόφωνοι Έλληνες, για τους οποίους επικράτησε η ονομασία μπαζαριώτες, σ' αντίθεση προς τους ελληνόφωνους που ονομαζόταν ρουμέοι και τάτο.

